

België-Belgique
P.B.
9090 MELLE 1
3/6013

HEEMKUNDIGE VERENIGING

DE GONDE

jaargang 28 - 2000 nr. 2

driemaandelijke uitgave

ISSN 0770-0393

“uitgegeven in samenwerking met het Gemeentelijk Museum Melle”

80 JAAR GELEDEN :
Gentil Demeyer, politiecom-
missaris te Melle, brutaal ver-
moord tijdens zijn dienst

« MELLE-KERMIS OP
EERSTE ZONDAG VAN
JULI : EEN EEUWENOUDE
TRADITIE »

ZOMERTENTOONSTELLING 2000
« MELLE IN DE 20ste EEUW : EVOLUTIE
EN HERINNERING IN BEELD »

— verantw. uitgever : A. De Baets - Klinkerlaan 23 - 9090 Melle —
kantoor 1 Gemeenteplein 13 9090 Melle

GENTIL DEMEYER, POLITIECOMMISSARIS TE MELLE, 80 JAAR GELEDEN BRUTAAL VERMOORD TIJDENS ZIJN DIENST

- door Jan Olsen -

Heel binnenkort is het 80 jaar geleden dat naar aanleiding van een nachtelijke inbraakpoging in het kasteel van de familie de Potter d'Indoye de toenmalige Melse politiecommissaris door leden van de zogenaamde 'bende Van Hoe en Verstuyft' werd vermoord.

In ons tijdschrift 'De Gonde' van 1978 nr. 8 op p. 156 in het artikel 'Volkse gebruiken in onze gemeente' publiceerde de redactie een door Gerard Waeytens (de toenmalige voorzitter van de Heemkundige Kring van het Land van Rode) (1) ingezonden liedjestekst over de moord op de politiecommissaris te Melle in 1920. De tekst was gemaakt door een zekere F. Timmerman uit de Tinnenpotstraat te Gent en wordt hierbij nogmaals afgedrukt. Ook ons medelid Gerard Galle, geboren Mellenaar en woonachtig te Eupen schreef een kort stukje over voornoemde bende in zijn boekje 'Late Oogst II'.

De bende Van Hoe-Verstuyft ontstond in de naweeën van Wereldoorlog I. Een aantal gewezen frontsoldaten waren na jaren hard en onzeker bestaan huiswaarts gekeerd. Werk voor iedereen was er niet. Moreel gezien hadden heel wat mensen door de oorlogsomstandigheden een knak gekregen. Een aantal figuren gleden zienderogen af in de onderwereld. Snel gewin dreef hen naar de misdaad. Onverschrokken en meedogenloos terroriseerde de bende de hele streek. **Het kopstuk van de bende, René Verstuyft**, was reeds voor het einde van de oorlog gedeserteerd en startte samen met zijn jongere broer Edmond en enkele Duitse deserteurs smokkel- en andere louche activiteiten. Pas na de moord op de Melse politiecommissaris raakte het gerechtelijk onderzoek in een stroomversnelling en werd de bende volledig opgerold.

Indienstneming van een politiecommissaris te Melle

Begin de 20ste eeuw hadden de provinciegouverneur alsook de arrondissementscommissaris er bij het gemeentebestuur van Melle op aangedrongen een plaats in te stellen voor een politiecommissaris.

Op 17 september 1902 besloot de Melse gemeenteraad per 01 januari van het volgende jaar een politiecommissaris in dienst te nemen. Een discussie over de instelling van een vaste rijkswachtpost te Melle had voornoemde beslissing reeds heel wat vertraagd. Nog heel wat tribulaties over een geschikte kandidaat zouden volgen. **Tijdens de gemeenteraadszitting van 29 juni 1903 legde Gentil Demeyer**, een gewezen veldwachter te Mariakerke, in de handen van de Melse burgemeester **Gustaaf**

De Wreede Moord te Melle

Den heer Gentil DE MEYER, Politie-commissaris
slachtoffer van zijn plicht, laffelijk neergeschoten

Woorden van F. Timmerman, Tinnepotstraat, 71, Gent

1.

Niets dan droefheid en smart
Wordt 't menschdom nog bewaard
Wat hier gebeurd op deze aard
Treff't iedereen in 't hart
Hoe wreed wat men hier hoord
Een gruwelijke moord
Is wederom gebeurd
En wordt betreurd
Daar rust hij nu ten grond
Wat akelige stond

Refrein

Hoe kan het bestaan
Dat men een man, die gansch zijn plicht toeh heeft ge-
't Leven daar ontnam [kweten
Gevloekt zijt gij laffaard, voor 't geen gij hebt misdaan
Nu rust hij in 't graf
Gedenkt, bandiet de vrouw en ook de beide weezen
Dra krijgt gij uw straf
Zijn beeld, zal voor u zweven laffaard
Tot in uw graf

2.

Geroepen door zijn plicht
Had hij schelmen in 't zicht
Maar toch reeds op den zelfden stond
Klonk er een schot terstond
Getroffen door het lood
Den braven werd gedood
En kermend zonk hij neer
Hij was niet meer
Hij had met goed gedacht
Zijn plicht volbracht

3.

Nog niet genoeg dat hij
Binst d'oorlog was in 't lij
Tot overmaat huns laffe daad
Der Duitschers vol van haat
En dan als banneling
De straffen onderging
Vier jaren kerkerstraf
Die man zoo braaf
En nu werd daar dien held
Laf neergeveld

4.

Elk deeld nu in die rouw
Van weezen en van vrouw
Gebukt gaan zij van zielesmart
Door 't geen hun treft op aard
Zij minden hem zoo teer
Maar nu is hij niet meer
Het roept tot God om wraak
Die slechte daad
Gij onmensch, gij barbaar
En moordenaar

Botelberge de eed af als politiecommissaris te Melle. Hij trad officieel in dienst op 01 juli 1903. Op deze zitting waren eveneens aanwezig : schepen Edmond De Mulder en de gemeenteraadsleden Joseph De Coster, Louis Vervaene en Thomas Picha.

Gentil Demeyer

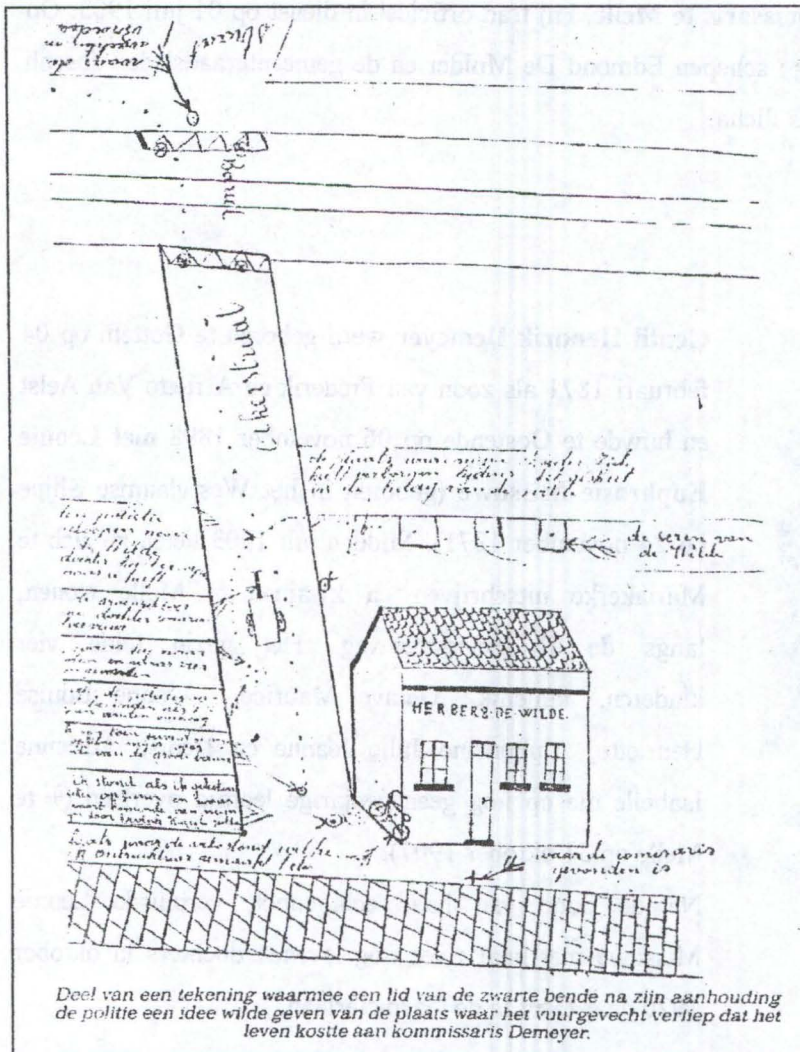

Gentil Hendrik Demeyer werd geboren te Gottem op 04 februari 1871 als zoon van Frederik en Arriëtte Van Aelst en huwde te Oostende op 06 november 1898 met **Leonie Euphrasie Missuwe** (geboren in het Westvlaamse Slijpe op 24 november 1871). Midden juli 1903 lieten ze zich te Mariakerke uitschrijven en kwamen te Melle wonen, langs de Brusselsesteenweg. Het gezin telde vier kinderen, namelijk : Octave Maurice, Ivonne Louise Henriëtte, Alphonsine Julie Jeanne en Denise Adrienne Isabelle die op nog geen éénjarige leeftijd overleed (+ te Melle op 31 oktober 1907).

Na de dood van haar echtgenoot, verhuisde Leonie Missuwe met haar twee nog levende dochters in oktober 1920 naar Gent in de Gasmeterlaan.

De moord op de politiecommissaris van Melle

In de nacht van maandag 12 op dinsdag 13 juli 1920 rond 03.00 uur poogden leden van de 'bende Van Hoe-Verstuyft' in te breken in het kasteel van de familie de Potter d'Indoye, gelegen langs de Brusselsesteenweg te Melle. De bewoonster, mevrouw Pauline Van der Straten Waillet (1876-1960), weduwe van Joseph de Potter d'Indoye en grootmoeder van de huidige burgemeester van onze gemeente, had lawaai gehoord en loste een waarschuwingsschot. Daarop hadden de inbrekers het hazenpad gekozen en was een zoon de politiecommissaris, die niet zover af woonde, gaan verwittigen. Deze laatste deed een vluchtig onderzoek en stelde vast dat de dieven er van onder waren getrokken met slechts enige flessen wijn. Samen met de ondertussen eveneens opgekomen politieopziener, **Joseph Charles Eryvynck (2)**, werd besloten de dieven achterna te zitten. Ver hoefden ze niet te gaan. Ter hoogte van de herberg van Alfons De Wilde en Elisa Voets (3), op de hoek van de Akkerstraat en de Brusselsesteenweg aan de tramhalte, werden beide politiemensen van achter een haag onder vuur

genomen. De politieopziener werd getroffen in de linkerbovenarm en viel omver. De volgende schoten raakten Gentiel Demeyer in de buik. Hij was op slag dood. Charles Eryvnyck zag nog hoe beide dieven de fietsen namen en wegluchtten. Volgens een artikel in de krant 'De Gentenaar' van 14 juli 1920 was Jozef Van Onder, toenmalig gemeenteraadslid en wonende in de onmiddellijke omgeving, door het lawaai gewekt en was hij komen aangelopen, doch moest eveneens vaststellen dat de dievenmoordenaars gaan vliegen waren. De fiets van de vermoorde politiecommissaris werd later te Oostakker door

opperwachtmeester van de rijkswacht, een zekere Remi Tavernier, naar aanleiding van het onderzoek inzake de moord op twee ouderlingen, teruggevonden.

Na de moord

Op de avond van 13 juli werd onder voorzitterschap van de toenmalige burgemeester, Léon van Pottelsberghe de la Potterie, de Melse gemeenteraad bij hoogdringendheid bijéén geroepen. Slechts één punt stond er op de agenda, met name de moord op de politiecommissaris. De burgemeester gaf een uitgebreid verslag van de gebeurtenissen en de gemeenteraad drukte haar innige deelneming uit aan de rouw van de familie Demeyer en van het Melse politiekorps. Tevens werden volgende besluiten en schikkingen genomen : de onkosten van de begrafenis alsmede het drukken van de doodsbrieven en -prentjes zouden worden gedragen door de gemeente, in overeenkomst met de procureur des konings plande men de begrafenis op zaterdag 17 juli om 10.00 uur. Men bepaalde ook dat de lijkstaf zou gedragen worden door het Melse politiepersoneel aangevuld met agenten uit de naburige gemeenten. Bovendien zou een krans van 'natuurlijke' bloemen worden besteld bij Oscar Van Bockstaele (4). Na

de zitting gingen alle gemeenteraadsleden hun persoonlijk rouwbeklag overmaken ten huize van het gezin Demeyer-Missuwe.

In de gemeenteraad van 19 juli 1920 werd eenparig besloten op basis van het feit dat Gentil Demeyer het leven liet tijdens de uitoefening van zijn dienst zijn weduwe vanaf 01 augustus 1920 een jaarlijks pensioen toe te kennen van

3.000 BEF, betaalbaar per maand. De jongste dochter, Alphonsine kreeg een hulpgeld van 1 BEF per dag zolang ze geen eigen broodwinning had, doch ten laatste tot ze de leeftijd bereikte van 21 jaar. Men stipuleerde in de regeling tevens dat mocht de weduwe hertrouwen, het pensioen met de helft zou worden verminderd.

Het schepencollege besloot in zitting van 22 juli 1920, de lijkreden die aan het graf van de gewezen politiecommissaris werden uitgesproken, te verzamelen en er een afdruk van te bezorgen aan zijn weduwe. Op 16 augustus van hetzelfde jaar gelastte de gemeenteraad het college van burgemeester en schepenen met de taak te zorgen voor een gedenksteen op het graf van G. Demeyer (nieuw kerkhof). In diezelfde zitting werd tevens beslist dat J. Eryvynck een nieuwe fiets kreeg en dat de oude (het inmiddels teruggekregen rijwiel) verder werd behouden ten behoeve van de dienst der politie.

*Grafmonument (ontworpen en gerealiseerd door Jules Vits) van Gentil Demeyer op het kerkhof te Melle.
(foto Raoul Schepens / 1998)*

Meer dan twee jaar later, namelijk op vraag van de weduwe Demeyer, kwam het punt van de gedenksteen op het graf van de vermoorde politiecommissaris nog eens op de agenda van de gemeenteraad. Het ontwerp van de Melse beeldhouwer Jules Vits (1868-1935) en het bijhorende prijskaartje werden nogmaals besproken. De praktische realisatie werd uiteindelijk nog wat uitgesteld omdat op dat moment de nodige geldelijke middelen ontbraken. Op 20 augustus 1924 gelastte het schepencollege Jules Vits met de uitvoering van zijn ontwerp. Tenslotte werd op het college van burgemeester en schepenen van 01 oktober 1924 besloten de volgende tekst te

*Begravenisstoet (komende vanuit de Kerkstraat) van de vermoorde politiecommissaris Gentil Demeyer (17 juli 1920). Vele prominenten waren er aanwezig.
(Uit de brochure : " 't Is Melle", samengesteld door Marc Aelterman en uitgegeven in 1978 door de v.z.w. Koninklijke Vereniging Sport & Nering Melle).*

laten aanbrengen op de gedenksteen: 'Melle – erkentelijk aan haren betreurden Politiecommissaris Demeyer Gentil, gevallen voor dienstplicht den 13 juli 1920'. Het plaasteren model van deze gedenksteen bevindt zich in de collectie 'Jules Vits' in het Gemeentelijk Museum Melle.

In gemeenteraadszitting van 16 augustus 1920 werd beslist de toenmalige bevelhebber van de Melse rijkswachtbrigade, **Pierre François Engels** (° te Eeklo op 27 december 1875), te benoemen als nieuwe politiecommissaris te Melle.

Met de moord op de Melse politiecommissaris kwam het onderzoek en de jacht op de bendeleden in een stroomversnelling. Nog diezelfde week werden te Wondelgem twee aanhoudingen verricht, waaronder deze van Edmond Verstuyft (Wondelgem 1896 – Gent 1983), de jongere broer van René (Wondelgem 1894- Lier 1978), een kopstuk van de bende. René Verstuyft was de dag na de moord op de commissaris gevlucht naar Rijsel, doch op aanduiding van zijn broer werd hij

alras gearresteerd. Een grote en belangrijke rol hierin speelde M. Moors, officier bij de toen pas opgerichte **Gerechtelijke Politie bij de Parketten (de G.P.P.)**, zie de wet van 07 april 1919, deze politiedienst ontstond eigenlijk mede naar aanleiding van het drieste optreden van de bende Van Hoe-Verstuyft). Ook Raymond Van Hoe (1892-1930) en vele andere kornuiten werden nu snel aangehouden. De bende was, tot grote opluchting van de bevolking en na dertien dodelijke slachtoffers, opgerold.

Voor het grote assisenproces in 1924 ('het proces van de eeuw', zoals er toen over geschreven werd) werden de gebroeders Verstuyft een eerste keer veroordeeld, René kreeg de doodstraf (later omgezet in levenslang) voor het neerschieten en doden van de Melse politiecommissaris, zijn broer Edmond moest, als medeplichtige, levenslang de gevangenis in.

In 1924, tijdens het grote proces tegen de bende, waarin tientallen leden van deze criminele organisatie terechtstonden, werd een andere zaak die te Melle plaatsvond eveneens behandeld. Twee bejaarde mannen, Karel De Bruyn en Leon Pieters (5), waren namelijk in hun woning beroofd geweest van 400 frank. Beiden waren in hun slaap verrast geweest. Karel De Bruyn kreeg van Edmond Verstuyft enige klappen. Verdere companen bij deze diefstal waren René Verstuyft en Ivo Dhondt (deze was ook bij de gebroeders Verstuyft toen de politiecommissaris vermoord werd). De dieven waren door een zekere Emiel Vercauteren op basis van een nooit bewezen tip van diens zuster Jozefien ter plaatse gebracht. Deze misdaad werd gepleegd in de nacht van 25 op 26 juli 1919.

Bronnen :

- Gemeentelijk Archief Melle.
- Ghendtsche-Tydinghen, 19de jg. (1990) nr. 1, David Maes, De bende Van Hoe en Verstuyft (vervolg en slot).
- De bende Verstuyft-Van Hoe & Cie voor het Assisenhof te Gent (februari-maart 1924), oorspronkelijk uitgegeven door H. Janssens uit Ledeberg en recentelijk, in 1999, heruitgegeven door de v.z.w. Geschiedkundige Heruitgeverij / Gent. Ook dit laatste boek bevindt zich in het Gemeentelijk Archief en Documentatiecentrum te Melle en is ter plaatse tijdens de openingsuren vrij te consulteren door het publiek.
- De Lentdecker Louis in De Gentenaar onder 'De tijger vertelt' (augustus 1976) en in de Gentenaar van 08 november 1978 onder 'Dood : de tijger die Vlaanderen gedurende achttien maanden genadeloos terroriseerde'.

Voetnoten :

- 1) Onlangs werd Gerard Waeytens 100 jaar oud. Hij werd te Gentbrugge geboren op 20 januari 1900 en verblijft momenteel te Drongen. In 1988, naar aanleiding van de Gouwdag van het Verbond van de Kringen voor Heemkunde in Oost-Vlaanderen, ontving hij uit de handen van de voorzitter, Robert Ruys, de prestigieuze Reinaertprijs. In een artikel, verschenen in het Contactblad (het tijdschrift van voornoemd verbond) brengt Paul Hesters uitgebreid hulde aan G. Waeytens (zie jg. 24 nr. 1, jaar 2000, p. 1 e.v.).
- 2) Joseph Charles Edmond Ervynck, politie-inspecteur te Melle, werd geboren te Wetteren op 27 december 1881 als achtste van de tien kinderen van Karel Ludovicus (° Melle 19 maart 1836 en + Melle 05 augustus 1909) en Maria Josephina Venneman (° Melle 19 maart 1836 en + Melle 11 oktober 1907). Joseph Charles Ervynck huwde te Evergem op 14 januari 1892 en + Melle 07 mei 1907). Hij was de grootoom van ons medelid, de heer Gontran Ervynck.
- 3) Alfons De Wilde, bloemistgast, geboren te Melle op 14 november 1866, was gehuwd met de herbergierster Elisa Voets (° te Melle op 13 maart 1865). Het gezin woonde langs de Brusselsesteenweg en baatten er op de hoek met de Akkerstraat een herberg uit. Daar was eveneens een halte van de tram voorzien.
- 4) Oscar Van Bockstaele (° te Merelbeke op 27 juni 1879), hovenier en woonachtig in de Kruisstraat te Melle. Hij was gehuwd met (Bertha) Sophia Merrie (° te Melle op 26 maart 1876).
- 5) (Karel) (Petrus) Frans De Bruyn (° te Zwijnaarde op 16 oktober 1841 en voorheen landbouwer op Melle-Vogelhoek) en Leo(n) Pieters (° te Hundelgem op 25 december 1856) waren beiden toen ze beroofd werden door de bende Van Hoe-Verstuyft woonachtig te Melle in de Kloosterstraat (in die nummer 31).

**Onze speciale dank gaat deze keer uit naar twee mensen die ons een mooie
schenking deden**

- 1) **de heer Paul Decoster / Melle**, die ons een eerder zeldzame telefoongids daterende van 15 maart 1942 en uitgegeven door de R.T.T. (Regie van Telegrafie en Telefoon) bezorgde. Deze gids geeft ons een overzicht van wie toen in de regio Gent over een telefoontoestel beschikte. Gezien **Melle** onder deze regio ressorteerde betreft het hier een interessant document voor wie geïnteresseerd is in de geschiedenis van onze gemeente.
- 2) **de heer Frans Van Bost / Gent**, die ons informatie bezorgde uit de volkskundige sfeer, namelijk een brochure van Lode Hoste met als titel '**Over de kinderprenten te Gent –zantjes woalegenoemd**' en documentatie over zilverglas of boerenzilver.